

*Макаренко Вікторія Сергіївна,
старший викладач кафедри адміністративної діяльності поліції факультету
№ 3 Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЙНИМИ ВИЯВАМИ: ДОСВІД СІНГАПУРУ

Питання запобігання та протидії корупції на сьогоднішній день залишаються надзвичайно актуальними для України в умовах триваючого процесу реформування діяльності органів виконавчої влади. Для підвищення ефективності застосування антикорупційних заходів вважаємо за доцільне вивчення та імплементацію в національну правову систему окремих положень, що успішно працюють в зарубіжних країнах. Одним із прикладів надзвичайно успішної перемоги над окресленою проблемою є Республіка Сінгапур, яка за останні 40 років пройшла шлях від надзвичайно корумпованої країни до держави, що знаходиться на шостому місці в світі за показниками Індексу сприйняття корупції на 2017 рік з 84 балами із 100 можливих [1] та на другому місці у світі за показниками Індексу економічної свободи [2].

Проблема подолання корупції гостро постала в Сінгапурі що у 1940-х - на початку 1950-х років, коли корупція стала частиною повсякденного життя громадян Сінгапуру. Тоді, прем'єр-міністром Лі Куан Ю було прийняте життєво важливе рішення про запровадження дієвого механізму боротьби з корупцією, що процвітала в усіх сферах суспільного життя. Ще у 1952 році, Британським колоніальним урядом було створено Бюро з розслідування корупційної діяльності (далі – БРКД), головний незалежний державний орган Сінгапуру, на який покладено завдання по виявленню та запобіганню корупційних проявів. Але громадяни не мали довіри до нового органу, а недосконале законодавство надзвичайно ускладнювало процес збирання доказів у справах. Фактично створене у 1952 році, реальну можливість повної реалізації своїх функцій Бюро з розслідування корупційної діяльності отримало після 1959 року, коли до влади прийшов новий уряд, до корумпованих посадових осіб були застосовані жорсткі покарання та почався процес розробки та прийняття нових законодавчих актів [3, с. 41].

17 червня 1960 року було прийнято Закон «Про запобігання корупції», який є основним нормативно-правовим актом в Сінгапурі, що стосується боротьби з корупційними проявами. Цей закон визначив, що корупція в Сінгапурі в цілому визначається як хабар, пропонуваній в обмін на послугу. Хабар може бути отриманий як у грошовому так і негрошовому вигляді, тобто: гроші, подарунки, позики, збори, винагороди, комісії або інше майно; пропозиція працевлаштування або контракту; будь-які виплати, повернення, зняття або погашення будь-якої позики або зобов'язання; будь-яка інша послуга, або надання переваги будь-якого характеру; будь-яка пропозиція або зобов'язання надати заохочення.

Цей закон регулює розслідування всіх випадків корупції, незалежно від того, чи це стосується приватних осіб або представників влади. Незалежно від рангу, стажу та політичної приналежності, ніхто не звільняється від

відповідальності, а сама відповідальність за корупційні діяння значно посилилась (грошове стягнення на суму, що не перевищує 100 тис. долл. в еквіваленті або позбавлення волі на строк до 7 років) [4]. Діяльність Бюро регулюється Розділом 241 Закону. Згідно з чинними положеннями, сьогодні БРКД має усі необхідні повноваження для боротьби проти корупції. Були значно розширені повноваження слідчих, а Бюро набуло незалежності, оскільки його діяльність підпорядковується напряму Прем'єр міністру, задля виключення будь-якої можливості втручання в його діяльність органів чи посадових осіб, або роботи БРКД в інтересах окремих підрозділів чи департаментів [5].

Функції БРКД полягають в: - отриманні і розгляді скарг, у яких йдеться про підозри в корупції; - розслідуванні випадків протизаконних дій і неправомірної поведінки службовців державних установ, які можуть бути пов'язані з корупцією; - запобіганні корупції шляхом вивчення практики і процедур діяльності державних установ з метою зведення до мінімуму можливостей для корумпованої діяльності. Але повноваження Бюро не виходять за межі розслідування корупційних правопорушень, які стосуються хабарництва. Інші економічні злочини належать до юрисдикції Департаменту з економічних справ у складі Поліції Сінгапуру [3, с. 42].

Згідно із Законом «Про запобігання корупції» на БРКД покладаються такі повноваження: право на арешт (Директор або спеціальний слідчий можуть затримати будь-яку особу без постанови суду, якщо вона має відношення до вчинення корупційного правопорушення або на неї подано обґрунтовану скаргу); повноваження на проведення розслідування (порушення Кримінального кодексу або Закону «Про запобігання корупції»); особливі повноваження на проведення розслідування (наприклад, надання доступу до інформації про будь-який банківський рахунок). Також співробітники наділені низкою повноважень, які можуть здійснюватись за санкцією прокуратури.

Цікавим моментом є повноваження БРКД у сфері попередження корупційних правопорушень. Наприклад, співробітники займаються дослідженням діяльності схильних до корупції державних органів з метою виявлення «слабких місць» всередині існуючої адміністративної системи, які могли б сприяти появі корупції, хабарництва і несумлінної практики. За результатами такої діяльності формуються рекомендації з ужиття заходів, спрямованих на усунення недоліків і запобігання корупції, які направляються керівникам департаментів. Крім того, співробітники Бюро регулярно проводять лекції і семінари для державних службовців з питань прихованих аспектів корупції та методів їх подолання [3, с. 42]. У червні 2017 року у Сінгапурі було відкрито Центр повідомлення про корупційні правопорушення при БРКД, який діє як в режимі електронного доступу, так і у вигляді підрозділу Бюро. До Центру може звернутися будь-яка особа із повідомленням чи скаргою на корупційне правопорушення.

Широкі повноваження та активна діяльність Бюро дозволили йому залучитися довірою населення, яке бере активну участь у виявленні та повідомленні корупційних правопорушень серед чиновників різного рівня. Статистичні дані БРКД свідчать, що у 2017 році надійшло в цілому 778 скарг та повідомлень, що на 3,7% менше порівняно з 808 скаргами, отриманими в 2016

році, при цьому все більша частка скарг надходить стосовно представників приватного сектору, а скарги на посадових осіб становлять лише 8% випадків з усіх, що перебували у розслідуванні Бюро[7].

Таким чином, зміна вектору державної політики, прийняття належного нормативного регулювання та результативна діяльність Бюро з розслідування корупційної діяльності Сінгапуру дозволили йому вийти на перші сходинки у світових рейтингах серед найменш корумпованих країн світу. Оскільки проблема подолання корупційних проявів є однією з найбільш нагальних для України, вважаємо за можливе запровадження окремих положень, пристосовуючи їх до сучасних реалій української дійсності. Досвід діяльності БРКД може бути врахований при функціонуванні Національного антикорупційного бюро України.

Список використаних джерел:

1. Transparency International Україна, Індекс сприйняття корупції, URL: <https://ti-ukraine.org/cpi2017/#/> (дата звернення 20.11.2018)
2. Індекс економічної свободи 2018, URL: <https://www.heritage.org/index/> (дата звернення 20.11.2018)
3. Клеменчич Г., Стусек Я. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей, Організація економічного співробітництва і розвитку, URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf> (дата звернення 20.11.2018)
4. Prevention of Corruption Act, The Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB), Government of Singapore, URL: <https://www.cpiib.gov.sg/about-corruption/prevention-of-corruption-act> (дата звернення 20.11.2018)
5. Singapore's three-pronged program to combat corruption: enforcement, legislation and adjudication, URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/apcity/unpan047818.pdf> (дата звернення 20.11.2018)
6. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей, Організація економічного співробітництва і розвитку, URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf> (дата звернення 20.11.2018)
7. Corruption in Singapore Remains Low, The Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB), Government of Singapore, URL: <https://www.cpiib.gov.sg/research-room/corruption-situation-singapore> (дата звернення 20.11.2018)